

İngilis bölməsi üçün praktik məşğələ mövzuları

1.Azərbaycan əlifbası. Saitlər və samitlər. Heca, sözlər, vurğu.

Adınız nədir? Görüşmə və sağollaşma. “Tanışlıq” mövzusunə aid dialoqun qurulması.

2.Durğu işarələri. Böyük hərflər (cümlə başı, ad, soyad, şəhər, ölkə). İsmın yerlik və çıxışlıq hallarıAzərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri: bayraq, gerb Mənbə: D.Rəhimzadə. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti, s.149-151)

3.İsim. Kim? Nə? Hara?. Ümumi və xüsusi isimlər. Tək və cəm formasında olan isimlər. Haradansınız? Ölkə və şəhər adları. “Şəhərdə” mövzusunə aid dialoqun qurulması. Lüğət üzrə iş

4.İsmın yönlük halı. İşarə əvəzliləri. Azərbaycan himni

5.Şəxs əvəzliləri. Mənsubiyyət şəkilçilərin sözlərə artırılma qaydası “ATU-da” mövzusunə aid dialoqun qurulması. Lüğət üzrə iş

6.Feilin məsdər forması (təsdiq və inkar). “Bacarmaq, bilmək” feilləri. Onların hallanması. “Registraturada” mövzusunə aid dialoqun qurulması.Lüğət üzrə iş

“Registraturada”

- Sabahınız xeyir!
- Hər vaxtınız xeyir!
- Deyin, zəhmət olmasa, həkim-ofthalmoloq Əliyeva Almaz xanım bu gün neçənci növbədir?
- Həkim bu gün birinci növbədir, hal-hazırda öz otağındadır.
- Mən onun qəbuluna düşmək istəyirəm. Gözümü müayinə etməliyəm. Zəhmət olmasa mənim kartoçkamı verin.
- Hansı ünvanda yaşayırsınız? Adınız, soyadınız nədir?
- Hüseyinov Arif. M.Rüstəmov küçəsi, ev 5, mənzil 17 –də yaşayıram.
- Buyurun, kartoçkanızı götürün. İkinci mərtəbədə 26-cı otağa yaxınlaşın.
- Çox sağ olun! Minnətdaram.

“At the reception”

- *Good morning!*
- *Good day!*
- *Please tell, what is the queue of ophthalmologist Aliyeva Aliyeva today?*
- *The doctor is in the first place today, he is currently in his room.*
- *I want to meet him. I need to have my eyes examined. Please give me my card.*
- *What address do you live at? What is your name, surname?*
- *Huseynov Arif. I live at M.Rustamov Street, house 5, apartment 17.*
- *Please, take your card. Approach room 26 on the second floor.*
- *Thank you very much! Thank you.*

7.Say. Miqdar və sıra bildirən saylar. Ailə. Qohumluq bildirən sözlər. Mətn:“Mənim ailəm”. Mənbə: D.Rəhimzadə. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti, s.82. Lüğət üzrə iş

“Mənim ailəm”

Mənim ailəm 5 nəfərdən ibarətdir: atam, anam, bacım, qardaşım və mən. Mən həkiməm. Mənim 30 yaşım var. Atamın 55 yaşı var. O, mühəndisdir. Anamın 50 yaşı var. O, müəllimdir. Qardaşımın 27 yaşı varş O, vəkildir. Mənim bacımın 25 yssı var. O, tərcüməçidir. Qardaşım məndən 3 yaş kiçikdir. Mən bacımdan 5 yaş böyüyəm. Qardaşım bacımdan 2 yaş böyükdür. Anam atamdan 5 yaş kiçikdir. Mənim 3 xalam, 1 dayım var. Xalalarım anamın bacılarıdır. Dayım anamın qardaşıdır. Mənim 1 əməm, 1 bibim var. Bibim atamın bacısıdır. Əmim atamın qardaşıdır.

Lüğət:

Ailə - family

Ata- mother

Ana-father

Bacı- sister

Qardaş- brother

Xala- aunt

Dayı - uncle

Əmi- uncle

Bibi- aunt

Həkim- doctor

Mühəndir- engineer

Müəllim- teacher

Tərcüməçi- translator

8.Antonimlər. Omonimlər. Sinonimlər. Tibbi mətn: “Skelet”. Mənbə: D.Rəhimzadə. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti, s.183. Lüğət üzrə iş.

“Skelet”

Skelet insanın sümük sistemidir.

Skeletin əsasını fəqərə sütunu təşkil edir.

Fəqərə sütunu ayrı-ayrı hissələrdən ibarətdir: boyun, döş, bel-omba və büzdüm hissələri.

Döş fəqərələrinə qabırğalar birləşərək döş əmələ gətirir. Körpücük və kürək sümüyü isə yuxarı çiyin qurşağını əmələ gətirir. Skeletin aşağı hissəsi çanaq sümüklərindən, omba, büzdüm və aşağı ətraf sümüklərindən ibarətdir.

Skelet bədənin istinad, müdafiə və hərəkət funksiyalarını yerinə yetirir. Skelet hərəkətə kömək edir və orqanları mexaniki təsirdən qoruyur. Belə ki, kəllə sümüyü baş beyini, döş qəfəsi ən vacib daxili orqanları – ürəyi, ağciyərləri, qaraciyəri və dalağı, canaq isə sidik kisəsini, düz bağırsağı və cinsiyyət orqanlarını qoruyur.

Skeleton

Skeleton is the human's bone system.

The basis of skeleton is composed of vertebral column.

Vertebral column consists of separate parts: neck, chest, back, buttock and coccyx parts. Chest is formed by combining ribs and chest vertebral.

Collar bone and back bone forms the upper part of back as shoulder. The low part of skeleton includes pelvic bones, buttock, coccyx and bottom part bones and its surrounding.

Skeleton carry out the function of support, defence and motion of body.

Skeleton helps motion of body and protects organs against mechanical influence, skull protects brain, chest protects the most important organs such as heart, lung, liver and spleen, pelvis protects bladder, intestines and genital organs.

9.Feilin indiki zamanı. Təsdiq və inkar bildiren feillər. İndiki zamanın sual forması. İsmi təsirlik halı. “Həkim-stomatoloqda” mövzusunda aid dialoqun qurulması. Lüğət üzrə iş.

“Həkim-stomatoloqda”

- Salam, həkim. Olar?

- Salam! Buyurun, keçin. Sizi nə narahat edir?

- Həkim, məni dişim narahat edir. Damağım şişib və qanayır. Zəhmət olmasa baxa bilərsiniz?

- Əlbəttə, rahat oturun, ağızınızı açın. İndi baxırıq. Dişiniz sizi çoxdan narahat edir?

- Bəli, həkim, çoxdan. Amma vaxt edib gələ bilmirdim.

- Dişinizdə çürümə var, siniri də açıqdır. Rentqen kökü sağlam göstərsə, dişinizi müalicə edib plomb qoya bilərik. Zəhmət olmasa rentqen edib yanıma qayıdın.

"At the dentist"

- *Hello, doctor. Can they?*
- *Hello! You are welcome. What worries you?*
- *Doctor, I'm worried about my teeth. My gum is tumour and bleeding. Can you see it, please?*
- *Of course, sit comfortably, open your mouth. Let's see now. Have your teeth been bothering you for a long time?*
- *Yes, doctor, a long time ago. But I could not come in time.*
- *There is decay in your teeth, and the nerve is open. If the X-ray shows a healthy root, we can treat your tooth and fill it. Please come back to me for an X-ray.*

10.Kollokvium qəbulu

11.İsmin yiyəlik halı. "Tibbi yardım" mövzusunda aid dialoqun qurulması Mənbə:D.Rəhimzadə. Azərbaycan dili. Dər vəsaiti, s.136

<i>Tibbi yardım</i>	- <i>Medical aid</i>
Özünüzü necə hiss edirsiniz?	- <i>How do you feel?</i>
Özümü pis hiss edirem.	- <i>I am not well.</i>
Xahiş edirem, həkim çağırın	- <i>Call a doctor? Please</i>
Soyuqlamışam	- <i>I have a cold</i>
Burnum axır	- <i>I have a head cold in</i>
Qızdırmam (hərərət, temperaturum) var	- <i>I have a temperature</i>
Öskürürəm	- <i>I have a cough</i>
Zəhərlənmişəm	- <i>I have a food poisoning</i>
Qarnım işləyir	- <i>I have a stomach upset</i>
Başım ağrıyır	- <i>I have a headache</i>
Boğazım ağrıyır	- <i>I have a sore throat</i>
Mədəm ağrıyır	- <i>I have a stomach aches</i>
Ürəyim ağrıyır	- <i>I have a pain in my heart</i>
Ayağım ağrıyır	- <i>My leg hurts</i>

Mənim iylərə allergiyam var	– <i>I am allergic to odours</i>
İştahım yoxdur	- <i>I have lost my appetite</i>
Mənə nə olub, doktor?	- <i>What is wrong with me, doctor?</i>
Nə diaqnoz qoyursunuz?	– <i>What is your diagnosis?</i>
Pəhriz saxlamaq lazımdır	– <i>You must be on a diet</i>
Gündə 3 dəfə dərman atın	– <i>Take the medicine three</i>
Yeməkdən əvvəl (sonra)	– <i>Times a day before (after) meals</i>
Yataq rejimi lazımdır	- <i>You must stay in bed</i>
Mümkünsə resept yazın	– <i>Please give me a prescription</i>
Mənim dişim ağrıyır	– <i>I have a tooth ache</i>
Yaxında aptek varmı?	– <i>Where is the nearest drugstore?</i>
Zəhmət olmasa, mənə başağrısı dərman verin	– <i>Please give me something for a</i>
	<i>headache</i>
Mənim gözlüyüm sınıb	– <i>I have broken my glasses</i>
Mən haradan təzə gözlük ala bilərəm?	- <i>Where can I buy new glasses?</i>

12.Zərf və zərfin mənaca növləri. Asudə vaxt. İnşa: “Mənim asudə vaxtım”. Lüğət üzrə iş.

1. “Mənim asudə vaxtım”

- Boş vaxtın olanda nə ilə məşğul olursan?
- Mən filmlərə baxmağı sevirəm.
- Hansı filmlərə baxırsan?
- Komediyalara.
- Sən hər gün kompüterdən istifadə edirsən?
- Bəli. Mən oyunlar oynayıram və orada musiqiyə qulaq asıram.
- Hansı idmanla məşğul olursan?
- Voleybol və tennislə. Və mən yaxşı üzürəm.
- Üzgüçülüyə tez-tez gedirsən?
- Həftədə bir və ya iki dəfə.

“My free time”

- *What do you do in your free time?*
- *I like watching films.*
- *What films do you watch?*
- *Comedies.*
- *Do you use the computer every day?*
- *Yes, I do. I play computer games there and listen to music.*
- *And what sports do you play?*
- *Volleyball and tennis. And I am also good at swimming.*
- *How often do you go swimming?*
- *Once or twice a week.*

2. Asudə vaxt.

- Uşaqlar, gəlin gələn şənbə zooparka gedək.
- Şənbə günü yox, bazar günü gedək. Şənbə kitabxanaya getməliyik.
- Hə, lap yaxşı. Bizim üçün çox maraqlıdır, görəsən, Azərbaycanda hansı heyvanlar yaşayır?
- Azərbaycanın iqlimi müxtəlif olduğu üçün burada dovşan, tülkü, canavar, ayı, maral, ceyran, qaban, dağ keçisi, porsuq yaşayır. Ev heyvanlarından at, uzunqulaq, keçi, donuz, dəvəyə çox rast gəlmək olar.
- Bəs meymun, aslan, fil, zürafə necə, varmı?
- Zooparkda olur, amma bu heyvanlar ölkəmizə tropik zonalardan gətirilib. Bizim Abşeron ərazisində daha çox ilan, əqrəb, kərtənkələ və kirpi olur.
- Mən mütləq bu heyvanları görmək istəyirəm. Çünki Rusiyada həmin heyvanların bəziləri heç yoxdur. Biz onları yalnız zooparkda görə bilirik. Həmin heyvanları yaxından görmək çox maraqlıdır.
- Ancaq vəhşiləri heç görməsəm daha yaxşıdır. Mənim ən çox sevdiyim heyvan atdır. At vəfalı heyvandır. Bizdə deyirlər at – muraddır. Azərbaycan mifologiyasında canavar – Boz qurd, at, ilan xüsusi yer tutur.

13. Söz sırası. Mübtəda, xəbər (cümlənin baş üzvləri), tamamlıq, təyin və zərflik (cümlənin ikinci dərəcəli üzvləri). Özünü yoxla. Lüğət üzrə iş. Mətnin Azərbaycan dilinə tərcüməsi “At the library”. Mənbə: N.A.Bonk. Dərslik, s.155

“At the library”

We all learn foreign languages in our office. There's a library of foreign literature near us. We like to read books in foreign languages, so we often go there. There are always a lot of people there. Comrade Smirnova goes to the library, too, because she hasn't got English books at home. She's in the library now.

Smirnova: Good morning.

Librarian: Good morning.

Smirnova: Have you got any interesting English books?

Librarian: Yes, we have some. Which English writers do you like?

Smirnova: I like Dickens. I've read a lot of books by Dickens.

Librarian: Did you read them in English or in Russian?

Smirnova: I read them in Russian in my childhood. I didn't know English then.

Librarian: When did you begin learning English?

Smirnova: Two years ago.

Librarian: Then don't take any books by Dickens now. They are too difficult for you. Take a book by Oscar Wilde or Jack London. Their books are easy.

Smirnova: All right. Please show me some books by Oscar Wilde, but don't bring “The Picture of Dorian Gray”. I've just read it.

(The librarian goes away and soon comes back)/

Librarian: I'm very sorry, but we haven't got any books by Oscar Wilde in at the moment. I advise you to take a book by Jack London. Shall I get you “Martin Eden” or “White Fang”?

Smirnova: Please give me “White Fang”.

Librarian: Here it is.

Smirnova: Thank you very much.

(The student takes the book and leaves the library).

14.İsmin hallarının təkrarı. “Həkim-kardioloqda” mövzusunda aid dialoqun qurulması. Lüğət üzrə iş.

“Həkim-kardioloqda”

- Salam, həkim.

- Salam. Buyurun, narahatlığınız nədir?

- Neçə gündür ürək nahiyəmdə ağrılar var, özümü yaxşı hiss etmirəm, boğulma kimi hiss edirəm.

- Gəlin sizi müayinə edək, ürək döyüntüləriniz normal deyil, sizdə aritmiya var. Döyüntülərin ritmik dəyişməsi.

- Böyük narahatlıqdır?
- Xeyr, yaşla əlaqədar olaraq meydana gəlib. Sadəcə özünüzü qoruyun və bu dərmanları istifadə edin.
- Çox sağ olun, həkim.
- Dəyməz.

"At the cardiologist"

- *Hello, doctor.*
- *Hello. Come on, what's your concern?*
- *I have been in pain in my heart for several days, I do not feel well, I feel like suffocation.*
- *Let's examine you, your heart rate is not normal, you have an arrhythmia. Rhythmic change of knots.*
- *Is it a big concern?*
- *No, it was caused by age. Just protect yourself and use these medications.*
- Thank you very much, doctor.*
- *It's my pleasure.*

15.Feilin keçmiş zamanı. Keçmiş zaman feillərinin şəxsə və kəmiyyətə görə dəyişməsi. Təsdiq və inkarı. "Dayanacaqda" ("Avtobusda") mövzusunda aid dialoqun qurulması. Lüğət üzrə iş.

"Dayanacaqda"

- Salam. Tibb Universitetinə necə gedə bilərəm?
- Salam, yaxınlıqdakı metroya tərəf gedin, həmin ərazidən Tibb Universitetinə gedən avtobuslar var.
- Hansı nömrəli avtobuslar tez çatır?
- "Azadlıq" metrosunun üstündən 88a və 6 nömrəli avtobuslar gedir. 6 nömrəli avtobusun məsafəsi 88a-dan daha qısadır.
- Çox sağ olun. Təşəkkür edirəm.
- Buyurun. Yaxşı yol.

"In the parking lot"

- Hello. How can I go to Medical University?*
- Hello, go to the nearby subway, there are buses going from that area to the Medical University.*

-Which number of buses arrives quickly?

- Buses 88a and 6 run over the Azadlig metro station. The distance of bus number 6 is shorter than 88a.

- Thank you very much. Thank you.

- Come on. Good way.

16. Əvəzlik. Sual, İnkâr və Qeyri-müəyyən əvəzlilər.

Yerləşdirmə. Ev əşyaları mövqe yer bildirən söz və ifadələr. Özünü yoxla. Lüğət üzrə iş. Mətnin Azərbaycan dilinə tərcüməsi “My sister’s flat” Mənbə: N.A.Bonk. Dərslik, p.143

“My sister’s flat”

My sister left her Institute two years ago and went to work in Norilsk. She’s an engineer and works at a factory. She got a very comfortable flat last month in a new block of flats. It’s on the third floor. I got a letter from my sister on the fifth of March with several pictures of the city and her flat.

My sister has a living-room and she uses it as a sitting-room and a dining-room. There’s also a kitchen and a bath-room in her flat. In the living-room the walls are yellow. The ceiling’s white and the floor’s brown. There is a square table in the middle of the room. There’s a vase of flowers on it. There’s an arm-chair and a standard-lamp in the corner. There’s also a piano in the room. My sister plays the piano very well. She loves music.

To the right of the piano is a door. To the left of the piano is a writing-table. There’s a telephone and a radio on it.

My sister’s flat is comfortable.

17.Var/yox sözləri. Şühudi keçmiş zaman.“Bakı” mətni. Mənbə: R.Həbibli. Azərbaycan dili. Dərslik. Bakı-2010, s.354. Mənim dogma şəhərim. Məkan bildirən sözlər. Lüğət üzrə iş.

“Bakı”

Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhəridir. Bakını gəzəndə başa düşürsən ki, nə üçün Azərbaycanı “Odlar yurdu” adlandırırlar. Burada hər yerdə: hən quruda, həm də dənizdə neft, qaz çıxarılır.

Bakı küləkli şəhərdir. Bakı gündən-günə böyüyür. Mərdəkan və Bilgəhdə sanatoriyalar, istirahət evləri var. Xəzərin sinəsində salınmış şəhər isə Neft daşları adlanır. Bu, dünyada açıq dənizdə polad dirəklər üzərində qurulmuş ilk şəhərdir. Neft daşlarının şəhəri bütün dünyaya yayılmışdır.

Bakı böyük mədəniyyət mərkəzidir. Burda Elmlər Akademiyası, çoxlu ali məktəb, yüzlərlə orta məktəb, musiqi məktəbləri var. Böyük teatrlar, kinoteatrlar, kitabxanalar əhaliyə xidmət edir. Uşaqlar üçün də kukla teatrı, park, idman meydançaları və cürbəcür əyləncə yerləri var. Bakını gözəl parklar, yaraşlıqlı bağlar bəzəyir.

Şəhər əhalisinin ən çox sevdiyi yerlərdən biri Dənizkənarı bulvar – Milli Parkdır. Gecələr dənizdən sahilə baxanda şəhər çox gözəl görünür. Sahil ayparaya bənzəyir.

Bakıya hər gün xarici ölkələrdən qonaqlar gəlir. Öz görünüşünə, memarlığına görə şəhər qonaqları valeh edir.

18. Çox işlənən bağlayıcılar. Hava. İlin fəsilləri. Ayların adları. “Tətildə” mövzusunda aid dialoqun qurulması. Lüğət üzrə iş.

“Tətildə”

- Növbəti tətillə getmək istədiyiniz yerə qərar verdiniz?
- Həmişəki kimi nənə və babamın yanına gedəcəyimi düşünürəm. Ev işlərində onlara kömək edəcəyəm. Bəs sən?
- Mən düşünürəm ki, mən dostlarımla dənizə gedəcəyəm. Bizimlə gedəcəksən?
- Orada nə edəcəksiniz?
- Hava yaxşı olsa, bütün günü üzəcəyik. Düşünürəm ki, akvaparka gedəcəyik və bəlkə də bəzi ekskursiyalara gedəcəyik.
- Oh, əla. Düşünürəm ki, mən də sizə qoşulacağam.
- Yaxşı, mən sənə zəng vuracağam.

"On vacation"

- *Have you decided where would you like to go on next holiday?*
- *I think that I will go to my grandparents as usual. I will help them about the house. And what about you?*
- *I think that I will go to the seaside with my friends. Will you go with us?*
- *What will you do there?*
- *If the weather is fine, we will swim all the time. And I think we will go to an aqua park and maybe we will visit some excursions.*
- *Oh, great. I think that I will join you.*
- *Ok, I will call you.*

19. Feilin nəqli keçmiş zamanı. Özünü yoxla. Lüğət üzrə iş. Mətnin Azərbaycan dilinə tərcüməsi “A Power of Imagination”. Mənbə: N.A.Bonk. Dərslük, p.332

“A Power of Imagination”

20.Kollokvium qəbulu

21.Feilin əmr, arzu, lazım, vacib və şərt şəkilləri. Menyuda nə var. Düzgün qidalanma. Ərzaq, qida, içkilər. “Kafedə”, “Yeməxanada”, “Restoranda” dialoqların qurulması. Lüğət üzrə iş.

“Kafedə”

- *Salam, kafemizə xoş gəlmisiniz.*
- Salam, təşəkkür edirəm.*
- *Buyurun menyü, tanış olun və sifarişinizi edin.*
- *Mənə 1 fincan qəhvə, zəhmət olmasa, südlü olsun.*
- *Yemək sifarişiniz olacaqmı?*
- *Mərçi suru gətirin, göyərtili salatı ilə.*
- *Oldu, 5-10 dəqiqəyə hər şey hazır olacaq.*
- *Çox sağ olun.*
- *Nuş olsun.*

"In the cafe"

- *Hello, welcome to our cafe.*
- Hello, thank you.*
- *Join the menu, get acquainted and place your order.*
- *I'd like a cup of coffee, please.*
- *Will you have a meal order?*
- *Bring lentils, with a salad of greens.*
- *That's it, everything will be ready in 5-10 minutes.*
- *Thank you very much.*
- *Bon Appetit.*

22.Testlər üzərində iş. Sağlam olun. Sağlam bədən, sağlam fikir. Bədən üzvləri. “Həkim-cərrahda” mövzusunda aid dialoqun qurulması. Lüğət üzrə iş.

“Həkim-cərrahda” - "At the surgeon"

-Salam! Sizi narahat edən nədir?	-Hello! What seems to be the problem?
- Salam! Sol əlimdə ağrılar var və biləyim şişib.	-Hello! I have a nagging pain in my left arm and my wrist is swollen.
- Simptomlar ilk dəfə nə vaxt ortaya çıxdı?	-When did the symptoms start?

-Təxminən iki saat əvvəl və hələ də ağrıyır	-About two hours ago and it still hurts.
-Baxa bilərəmmi? Zəhmət olmasa, qolu yumaladın. Bura basdığım zaman incidir?	- Can I have a look? Please, roll up your sleeve. Does it hurt when I press here?
-Bəli, ağrıyır	- Yes, it hurts.
Tamam sizə rentgen göndərmək istəyirəm.	-Well, I want to send you for an X-ray.
- Yaxşı	- OK
-Yaxşı, bu sınıq deyil. Siz yalnız biləyi dardınız.	-Well, it's not a fracture. You have only sprained your wrist.
-Yaxşı, siz mənə nə məsləhət görəcəksiniz? siz mənə nəyisə təyin edə bilərsiniz?	-Ok, what are your recommendations? Could you prescribe something?
-Mən sarğını qoymağa və sizə sətəlcəmə qarşı məlhəmi yazmağa hazırlayıram. Sizdə nəyəsə allergiya var?	-I'm going to apply a bandage and prescribe you some anti-inflammatory ointment. Do you have any allergies?
- Xeyr.	-No, I don't.
-Yaxşı, budur sizin reseptiniz. Sizi məlhəmi gündə üç dəfə qoymaq (yaxmaq) lazımdır	-OK, here is your prescription. You should apply your ointment three times a day.
- Şox sağ olun!	-Thank you very much!
- Dəyməz!	- Not at all!

23.Feili bağlama (-anda, -əndə şəkilçiləri).Tibbi mətn: “Vitaminlər”. Mənbə: D.Rəhimzadə. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti, s.184. Lüğət üzrə iş.

Vitaminlər

Qida məhsullarında elə maddələr vardır ki, onlar nə zülallara, nə yağlara, nə də karbohidratlara aiddir. Az miqdarda həyat üçün zəruri olan bu maddələr vitaminlər adlanır (“Vita” lanınca həyat deməkdir)

Hal-hazırda vitamin xassəli onlarla maddə məlumdur. Bütün vitaminlər iki böyük qrupa ayrılır: yağda və suda həll olan vitaminlər, yağda həll olan vitaminlər. Yağda və suda həll olan vitaminlər A, D, E vitaminlərə aiddir. Suda həll olan vitaminlərə isə B qrupuna aid vitaminlər: B1, B2, RR, B6, B12 və s.aiddir.

Vitaminlər bitkilərdən və mikroorqanizmlərdən hasil edilir. Heyvan orqanizmlərinin toxumalarında, heyvan məhsullarında (ət, su, yumurta) müxtəlif miqdarda mövcuddur. Həyat prosesinin tənzimliyiciləri kimi mühüm əhəmiyyətə

malikdirlər. Orqanizmdə qeyri-fəal haldan fəal hala çevrilirlər. İnsan orqanizmi vitaminləri hasil etmək qabiliyyətinə malik deyil. Amin turşuları kimi onlar orqanizmə xaricdən daxil olmalıdır.

24. Feilin lazım şəkli. Zaman bildirən ifadələr. Özünü yoxla. Lüğət üzrə iş. Mətnin Azərbaycan dilinə tərcüməsi “A telephone conversation” Mənbə:N.A.Bonk. Dərslik, p.167

“A telephone conversation”

Ann: Hallo, is that you Mary? How are you? Why didn't you go to classes yesterday?

Mary: Hallo, Ann. I felt very ill yesterday. I couldn't even get up.

Ann: What was the matter with you?

Mary: I don't know, I haven't seen the doctor yet. I had a high temperature.

Ann: Can you go to the Institute today?

Mary: No, I'm afraid I can't. The doctor's coming this morning. I feel I should stay in bed for a few days. I'm very sorry I have to miss several lectures.

Ann: That's all right. You mustn't come if you are ill. You should certainly stay in bed. You can have my notes if you like. Can I come to see you today?

Mary: Certainly. Please come round after classes.

Ann: I'm sorry, but I have to go to the library after classes to get some books for my talk.

Mary: Don't go to the library. I've got a lot of interesting books at home. You can take any of them.

Ann: All right. Can I get to your place by the 41 tram?

Mary: Yes, but don't come by tram. There's a new underground station near my house now. It takes me fifteen minutes to get to the Institute by underground.

Ann: Very good, and now I must hurry to the Institute. See you later.

Mary: Till this evening then. Don't forget to bring me your notes. Ring me up if you can't come.

25. -anda, -əndə şəkilçili feili bağlamalar, onların ingiliscə qarşılığı.

“Dəvət” (qəbul etməsi və imtina) mövzusuna aid dialoqun qurulması. Mənbə: Məhbubə Qurbanova, Mətanət Abdullayeva. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008, s. 253. Lüğət üzrə iş.

“Dəvət” - “Invitation”

Oleq, Sandi, İra, Tom və Orxan bazar günü teatra getmək istəyirlər.	Oleg, Sandy, Ira, Tom and Orkhan want to go to the theatre on Sunday.

Orxan- Uşaqlar, artıq bir neçə aydır ki, Bakıdasınız, ancaq hələ opera teatrına getməmişiz. Gəlin, opera və balet teatrına gedək.	Orkhan – Friends, you have been to Baku for a months already, but you haven't been to opera theatre. Let's go to the theatre of Opera and Ballet.
İra- Orxan, düz deyirsən, biz teatra getməmişik. Bu, çox pisdir. Biz heç bilmirik ki, bakıda daha hansı teatrlar var?	Ira – You're right, we haven't been to the theatre. It's very bad. We don't even know what ather theatres are there in Baku?
Orxan- Bakıda Azərbaycan Dövlət Dram teatrı, Musiqili komediya teatrı, Uşaq və Gənclər teatrı, Opera və Balet teatrı, Kukla teatrı, Pantomima teatrı və başqa kiçik teatrlar var.	Orkhan- There are Azerbaijan State Drama Theatre, Russian Drama Theatre, Musical Comedy Theatre, Theatre of Young people, Theatre of Opera and Ballet, Puppet's theatre, Theatre of DUMB Show and others in Baku.
Tom- Gəlin ayda bir dəfə - bazar günü birinə gedək.	Tom – Let's go once a month, on Sunday to one of these theatres.
Sandi – Hansından başlayaq? Gəlin püşk ataq.	Sandy – From what we'll start?Let's cast lots.
Orxan- Məncə, Kukla teatrından başlasaq, yaxşıdır. Burada çox maraqlı tamaşalar olur. Həm də isti havalarda onlar açıq havada – bulvarda çıxış edirlər. Bir də dil problemi çox olmayacaq. Onlar çox sadə, uşaqların anlayacağı bir dildə, musiqi və rəqsin müşayiəti ilə oynayırlar.	Orkhan – In my opinion it would be better to start with Puppet's theatre. There are many interesting performanses. And in hot weather they also show the plays in the open air – in the Boulevard. And there won't be a problem with language. They are very simple in children language accompanied with music and dance.
Oleq – Orada hansı tamaşalar gedir?	Oleg – Which performanses are on there now?
Orxan- “Cırtıdan”, “Tıq-tıq xanım”, “Göyçək Fatma”, “Qocaq Əhməd” uşaqların ən çox sevdiyi tamaşalardır.	Orkhan – The most loved performanses by children: “Djirtıdan”, “Tik-tik hanım”, “Beautiful Fatma”, “Bravely Ahmed”.
İra- Nə yaxşı oldu! Gəlin Kukla Teatrına gedək. Mən Kukla teatrına Peterburqda baxmışam. Ancaq sizin milli tamaşalara da baxmaq çox maraqlı olar. Danışdıq, bu bazar günü – Kukla teatrına.	Ira – How nice! Let's go to the Puppet's theatre. I have been to the Puppet's theatre in Petersburg. But it's very interesting to see your national performanses too. Ok, on this Sunday we'll go to the Puppet's theatre.

26. “İdi”, “İmiş” hissəcikləri. “Həkim-terapevtdə” mövzusunə aid dialoqun qurulması. Mənbə: Məhbubə Qurbanova, Mətanət Abdullayeva. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008, s. 172. Lüğət üzrə iş.

“Həkim-terapevtdə” – “At the internist”

- Beş dəqiqə gözləyin, xəstəm var. Buyurun, indi gələ bilərsiniz. Nə şikayətiniz var.	- Wait 5 minutes please, I have a patient.... Now, you can enter. What are you complaining about?
- Həkim, 2-3 gündür başım (ürək, boğaz, mədə, qara ciyər) ağrıyır.	- Doctor, it's about 2-3 days that I have a headache (pain in heart, sore throat, stomach ache, pain in liver).
- Yaxın gəlin. Müayinə üçün hazırlaşın. Uzanın, qalxın, dərindən nəfəs alın. Nəfəs almayın. Dilinizi göstərin, indi gözlərinizi yumun, əllərinizi qabağa uzadın. Öskürürsünüzmü?	- Come closer to me. Get ready to the examination. Lie down, stand up deeply breath in. Stop breathing. Show me your tongue, and now close your eyes and put your hands in front of you. Are you coughing?
- Çox yox, bəzən gecələr öskürürəm, ancaq quru öskürək olur.	- A little bit. Sometimes I cough in the night, but I have a dry cough.
- Qara ciyəriniz ağrıyır, şikayətiniz yoxdur ki?	- Don't you have a pain in your liver& Don't you have any complaining with it?
- Xeyr, qara ciyərimdə şikayətim yoxdur. Hərdən mədəmdə sancı olur, səhərlər bir az ürəyim bulanır.	- No, I have no complaining about the liver. Sometimes I have a pain in the stomach, and I have a little nausea in the morning.
- Amma qara ciyəriniz bir balaca şişib (böyüyüb). Elə indi laboratoriyaya gedin qan və sidiyinizi müayinəyə verin. Sabah müayinələrin cavabı ilə yanıma gəlin.	- But your liver is a little increased. Right now, go to the laboratory and give a blood and urine sample for the testing. Come back to me with the results, tomorrow.
- Çox sağ olun, həkim.	- Thanks doctor.
- Buyurun.	- You're welcome.

27. Feilin əmr forması. Məşhurlar. Görkəmli şəxsiyyətlər haqqında məlumatlar. Mənbə: Məhbubə Qurbanova, Mətanət Abdullayeva. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008. (Tələbələr öz ölkələrinin məşhur adamları haqqında məlumat verirlər). Lüğət üzrə iş.

1. Üzeyir Hacıbəyov dahi bəstəkar, musiqiçi, alim, felyetonçu, pedaqoqdur. Azərbaycan professional musiqi sənətinin və milli operasının banisidir. O, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını təşkil etmiş, yaratmış və onun rektoru olmuşdur. 7 operanın, o cümlədən, “Leyli və Məcnun” və “Koroğlu” operalarının, 3 musiqili komediyanın, romans və mahnıların müəllifidir. Azərbaycan Respublikası Dövlət Himninin musiqisi də onundur.

2. Nizami Gəncəvi XII əsrdə yaşamış böyük Azərbaycan şairidir. Onun əsərləri bir çox dillərə tərcümə olunmuşdur. Nizaminin beş böyük poeması var. Nizaminin poemaları “Xəmsə” adlanır. “Xəmsə” beşlik deməkdir.

3. Məşhur yazıçı, dramaturq, rejissor Cəfər Cabbarlı yaradıcılığa şeirlə başlamış, sonra bədii yaradıcılığın müxtəlif sahələrində çalışmışdır. Bu ölməz sənətkar özünün “Aydın”, “Almaz”, “Sevil”, “Solğun çiçəklər” və s. pyesləri ilə Azərbaycan dramaturgiyasını yeni mərhələyə qaldırıb. O, tərcüməçi kimi Şilləri, Şekspiri azərbaycanlılara sevdirmişdir. Bakının mərkəzi küçələrindən biri onun adındadır.

28. Sifət. Sifətin dərəcələri. Xahiş və icazə etiketləri. “Mağazada” mövzusunda aid dialoqun qurulması. Mənbə: Məhbubə Qurbanova, Mətanət Abdullayeva. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008, s. 179. Lüğət üzrə iş.

“Parfümeriya mağazasında” - "In the perfume shop"

- Sizdə hansı ətirlər var?	- Which perfumes do you have?
- Bizdə bütün ətirlər var.	- We have all perfumes.
- Sizdə Dior (Lankom, Şanel) firmasının ətiri varmı?	- Do you have Dior (Lancome, Chanel) perfumes?
- Əlbəttə.	- Of course.
- Bu ətir neçəyədir?	- How much is this perfume?
- Əlli dollar.	- 50 dollars.
- Bu ətirin iyi çox gözəldir!	- The smell of this perfume is excellent!
- Zəhmət olmasa, onu bükün.	- Pack it up, please.
- Təşəkkür edirəm.	- Thank you.

29. Feilin gələcək zamanı (qəti və qeyri-qəti gələcək zaman). İşgüzar sənədlər. Ərizə, izahat, tərcümeyi-hal, arayış. Mənbə: Məhbubə Qurbanova, Mətanət Abdullayeva. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008, s. 232. Lüğət üzrə iş.

Ərizə forması (Application form):

Bakı Dövlət Universitetinin

təsərrüfat işləri üzrə prorektoru

cənab Ə.M.Məmmədova

Rusiya səfirliyinin işçisi Pyotr Semyonoviç

İvanov tərəfindən

Ə R İ Z Ə

Mən altı ay müddətində Bakıya işgüzar səfərə gəlmişəm. BDU-nun filologiya fakültəsi nəzdində Azərbaycan dili kursunda dil öyrənirəm. Xahiş edirəm, məni müvəqqəti qeydiyyatı alınız.

İmza:

/ P.S.İvanov/

12.05.05

30. Kollokvium qəbulu.

- 1.Məhbubə Qurbanova, Mətanət Abdullayeva. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti. Bakı, 2008ç 328 s.
- 2.D.Rəhimzadə. Azərbaycan dili. Dərs vəsaiti. Bakı, “Elm və təhsil”, 2012, 192 səh.
- 3.Bonk N.A., Q.A.Kotiy, N.A.Lukyanova. İngilis dili dərslisi, 1 hissə.-M., Dekont, 1998, 637 səh.
- 4.R.Həbibli. Azərbaycan dili. Dərslük. Bakı-2010